หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

จุดมุ่งหมายของบทนี้ก็เพื่อเสนอระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ภูมิหลังทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย รายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรและการวัดตัวแปร และการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดดังที่จะเสนอดังต่อไปนี้

รูปแบบในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งเป็นการศึกษาและสำรวจตัวแปรในปรากฏการณ์ และค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ของปรากฏการณ์นั้น ๆ [1] ดังนั้นการศึกษาหรือการวัดตัวแปรจึงเป็นการวัดเพียงครั้งเดียวต่อกลุ่มที่ต้องการศึกษาเพียงกลุ่มเดียว โดยไม่ได้สร้างปัจจัยอื่นเพิ่มในการวัดและการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกประชากรเป้าหมายคือ คณะกรรมการสภาตำบลในเขตอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ด้วยเหตุผลดังนี้คือ

---

[1] เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์, การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2522), หน้า 14.

อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอำเภอที่อยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทเน้นหนักอำเภอหนึ่งในจำนวน 216 อำเภอ 30 กิ่งอำเภอ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำผลของการวิจัยไปใช้เพื่อแก้ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ และการเผยแพร่โครงการพัฒนาชนบทของรัฐบาล ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการอยู่ในเขตอำเภอนี้โดยเฉพาะโครงการสร้างงานในชนบทนั้น อำเภอม่วงสามสิบได้ดำเนินการจัดทำในปี 2524 แต่ไม่ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายเท่าที่ควร ดังนั้นผลของการวิจัยครั้งนี้จึงเปรียบเสมือนเป็นบรรทัดฐานอย่างหนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในปีต่อ ๆ ไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มประชากรที่อยู่ในเขตอำเภอม่วงสามสิบอันประกอบไปด้วยสภาตำบลทั้งหมด 12 สภาตำบล ซึ่งแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3

ลำดับที่	ชื่อสภาตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	กรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน	แพทย์ประจำตำบล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	รวมกรรมการสภาตำบลแต่ละตำบล
1	สภาตำบลม่วงสามสิบ	9	9	1	9	19
2	สภาตำบลหนองเหล่า	14	14	1	14	29
3	สภาตำบลหนองฮาง	15	15	1	15	31
4	สภาตำบลหนองช้างใหญ่	6	6	1	6	13
5	สภาตำบลหนองเมือง	9	9	1	9	19
6	สภาตำบลหนองไข่นก	15	15	1	15	31
7	สภาตำบลยางโยภาพ	9	9	1	9	19
8	สภาตำบลยางสักกะโพหลุม	9	9	1	9	19
9	สภาตำบลไผ่ใหญ่	11	11	1	11	23
10	สภาตำบลคุมใหญ่	11	11	1	11	23
11	สภาตำบลเตย	11	11	1	10	21
12	สภาตำบลเหล่าบก	10	10	1	10	21
	รวม	129	129	12	129	270

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากจำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 270 ราย แต่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 256 ราย เนื่องจากเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เพิ่งได้รับการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งยังไม่เคยได้ผ่านการทำงานตามโครงการ กสช. มาเลย 8 ราย ส่วนอีก 3 ราย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ซึ่งเพิ่งได้รับการแต่งตั้งใหม่ และยังไม่เคยได้ร่วมประชุมหรือทำงานเกี่ยวกับโครงการ กสช. มาเลยเช่นกัน และอีก 3 ราย เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ย้ายถิ่นที่อยู่ไปยังถิ่นอื่น และกำลังดำเนินการเลือกตั้งในช่วงที่ไปเก็บรวบรวมข้อมูล รวมผู้ที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ 14 ราย สำหรับผู้ที่เก็บข้อมูลได้จำนวน 256 ราย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง 138 ราย และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 118 ราย คิดเป็น 94.81%

ภูมิหลังทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

จากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 256 รายนั้น เมื่อพิจารณาลักษณะภูมิหลังทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษา การดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ทางสังคม ลักษณะสถานภาพทางเศรษฐกิจแล้ว ผลปรากฏดังตารางที่ 4, 5, 6, 7, 8 และตารางที่ 9 ดังต่อไปนี้

1. ภูมิหลังทางด้านการศึกษา ปรากฏตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของคณะกรรมการสภาตำบล จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 – 4 ปี	191	74.6
5 – 7 ปี	42	16.4
8 – 10 ปี	17	6.7
12 – 15 ปี	6	2.3
รวม	256	100

จากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาจากตารางแล้วจะพบว่า กรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่ใช้เวลาในการศึกษา 1–4 ปี เป็นส่วนใหญ่ นั่นคือโดยทั่วไปกรรมการสภาตำบลมีความรู้ในระดับประถมปีที่ 4 (74.6%) รองลงมาคือ 5–7 ปี (16.4%) 8–10 ปี (6.7%) และ 12–15 ปี เพียง 2.3% ข้อสังเกตประการสำคัญคือ ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปนั้นรวมถึงการศึกษาทางธรรมด้วย กล่าวคือ นับการศึกษาทางธรรม เช่น นักธรรมตรี – โท – เอก – เปรียญธรรมแต่ละประโยคเป็นชั้นละ 1 ปี ซึ่งจากตารางโดยสรุปแสดงว่าภูมิหลังทางด้านการศึกษาของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ยังอยู่ในระดับต่ำมาก เมื่อคำนึงถึงภาระกิจที่ต้องปฏิบัติในฐานะกรรมการสภาตำบล

2. <u>ภูมิหลังทางด้านสังคม</u> ซึ่งพิจารณาจากการดำรงตำแหน่งอื่น ๆ นอกจากตำแหน่งกรรมการสภาตำบล ซึ่งเป็นตำแหน่งประจำ ภูมิหลังทางด้านสังคมนี้จะทำให้ทราบถึงการมีบทบาททางสังคมของกรรมการสภาตำบลในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านความมั่นคง (การเป็น ทสปช., ลสชบ., เป็นต้น) ดังปรากฏในตารางที่ 5 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกรรมการสภาตำบล จำแนกตามประเภทของการดำรงตำแหน่งทางสังคมอื่น ๆ ที่เป็นอยู่ นอกจากตำแหน่งกรรมการสภาตำบล*

ประเภทของตำแหน่งทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กรรมการหมู่บ้านหรือกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน	245	37.6
กรรมการวัด	213	32.7
ลูกเสือชาวบ้าน	92	14.1
ทสปช. (ไทยอาสาป้องกันชาติ)	57	8.7
ประธาน ทสปช.	7	1.1
ประธานลูกเสือชาวบ้าน	9	1.4
ประธานกลุ่มเกษตรกร	24	3.7
อื่น ๆ **	5	0.8
รวม	652	100

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

** อื่น ๆ เช่น เป็นกรรมการมูลนิธิ, อาสาสมัครที่ต้องทำประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นต้น

จากตารางที่ 5 เมื่อพิจารณาจากตารางแล้วจะพบว่า กรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่นั้น ดำรงตำแหน่งทางสังคมอื่น ๆ นอกจากตำแหน่งกรรมการสภาตำบลด้วย กล่าวคือ เป็นกรรมการหมู่บ้านหรือกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน 37.6%, กรรมการวัด 32.7% และตำแหน่งอื่น ๆ ทางด้านความมั่นคง เช่น ทสปช., ลสชบ. เป็นต้นอีกด้วย ซึ่งจากตารางนี้พอสรุปได้ว่า โดยทั่วไปกรรมการสภาตำบลต้องแสดงบทบาทหลายบทบาทในเวลาเดียวกัน ซึ่งมีผลทำให้กรรมการสภาตำบลแต่ละคนต้องปฏิบัติภาระกิจตามฐานะตำแหน่งทางสังคมเหล่านี้หนักมากพอสมควร

3. สถานภาพทางเศรษฐกิจ

สถานภาพทางเศรษฐกิจของกลุ่มประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้ จะพิจารณาจากปัจจัย 3 ประการคือ การมีที่ดินทำกินและการเป็นเจ้าของทรัพย์สินส่วนตัว ซึ่งแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ จำนวนที่ดินที่สามารถใช้ทำประโยชน์ได้ และการบริจาคเงินเพื่อสาธารณประโยชน์หรือเพื่อการกุศลต่าง ๆ ดังปรากฏในตารางที่ 6, 7, 8 และตารางที่ 9 ดังนี้

ตารางที่ 6 ทรัพย์สินส่วนตัวของกรรมการสภาตำบล จำแนกตามสิ่งที่เป็นเจ้าของอยู่ในปัจจุบัน *

สิ่งที่เป็นเจ้าของอยู่ในปัจจุบัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีที่ดินทำกิน	246	74.3
มีโรงสีขนาดเล็ก – หรือขนาดกลาง	33	10.0
มีรถไถนา	2	0.6
มีรถยนต์ (เก๋ง)	12	3.6
มีรถปิคอัพ	2	0.6
มีรถสองแถว	4	1.2
มีโทรทัศน์สี	11	3.3
มีสเตอริโอ	6	1.8
มีฝูงวัว (ตั้งแต่ 30 ตัวขึ้นไป)	15	4.5
มีฟาร์มเลี้ยงสัตว์	–	0
รวม	331	100

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 จำนวนที่ดินส่วนตัวที่ใช้ทำประโยชน์ได้ของกรรมการสภาตำบล

จำนวนที่ดินที่ใช้ทำประโยชน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีที่ดิน	10	3.9
1 – 20 ไร่	66	25.78
21 – 40 ไร่	91	35.55
41 – 60 ไร่	62	24.22
61 – 80 ไร่	16	6.25
81 ไร่ขึ้นไป	11	4.3
รวม	256	100

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนร้อยละของคณะกรรมการสภาตำบล จำแนกตามบริเวณพื้นที่ที่ดินของตนตั้งอยู่

บริเวณที่ตั้งของที่ดินที่ใช้ทำประโยชน์ตั้งอยู่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อยู่ในเขตหมู่บ้านของตน	150	58.6
อยู่นอกเขตหมู่บ้านของตน	10	3.9
ส่วนใหญ่อยู่ในเขตหมู่บ้าน	42	16.4
ทั้งในเขตหมู่บ้านและนอกเขตหมู่บ้านจำนวนพอกัน	44	17.19
ไม่มีที่นาเลย	10	3.91
รวม	256	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของคณะกรรมการสภาตำบล จำแนกตามจำนวนเงินที่ได้บริจาคเพื่อการกุศลหรือเพื่อสาธารณประโยชน์อื่น ๆ ในรอบปีที่ผ่านมา

จำนวนเงินที่บริจาค	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยบริจาคเลย	3	1.2
100 – 500 บาท	125	48.8
501 – 1,000 บาท	71	27.7
1,001 – 2,000 บาท	39	15.2
2,001 ขึ้นไป	18	7.1
รวม	256	100

เมื่อพิจารณาภูมิหลังทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จากตารางที่ 6,7,8 และตารางที่ 9 แล้ว จะเห็นได้ว่า โดยทั่วไปนั้น กรรมการสภาตำบลเป็นผู้ที่มีที่ดินทำกิน (74.3% จากตารางที่ 6) และเป็นเจ้าของทรัพย์สินอื่น ๆ ที่แสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ เช่น มีโรงสีขนาดเล็ก หรือขนาดกลาง 10.0% มีรถยนต์ส่วนตัว 3.6% มีโทรทัศน์สี 3.3% และมีฝูงวัว 4.5% เป็นต้น และเมื่อพิจารณาจำนวนที่ดินที่ใช้ทำประโยชน์ได้ในปัจจุบันของกรรมการสภาตำบลแต่ละคน (จากตารางที่ 7) ก็จะพบว่าส่วนใหญ่มีจำนวน 21 – 40 ไร่ (35.55%) 1 – 20 ไร่ (25.78%), 41 – 60 ไร่ (24.22%) ซึ่งที่ดินเหล่านี้ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตหมู่บ้านของตน (58.6% จากตารางที่ 8) และส่วนใหญ่บริจาคเงินให้แก่การกุศลหรือสาธารณประโยชน์อื่นในรอบปีที่ผ่านมาตั้งแต่ 100 บาท ถึง 500 บาท (48.8% จากตารางที่ 9)

ดังนั้นจึงพอสรุปถึงฐานะทางเศรษฐกิจของคณะกรรมการสภาตำบลได้จากตารางที่ 6,7,8 และ 9 นี้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปของคณะกรรมการสภาตำบลนั้นค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับฐานะทางเศรษฐกิจของราษฎรในเขตตำบลโดยทั่วไป โดยใช้การเทียบเคียงกับการกำหนดเส้นวัดความยากจนของไตรรงค์ สุวรรณคีรี และคณะ ซึ่งต่อมาได้มีการนำวิธีการดังกล่าวมาปรับปรุงเพื่อใช้เป็นแนวทางการวิเคราะห์ปัญหาความยากจนในภาคอีสาน โดยใช้ดัชนีคือ การใช้ทรัพยากรที่ดินเพื่อการปลูกข้าว ที่ดินที่ใช้ปลูกข้าวเฉลี่ยต่อครอบครัว และผลผลิตเฉลี่ยต่อครอบครัว [1]

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้น โดยกำหนดเลขรหัสกำกับหน้าคำตอบ และคอลัมน์ของคำตอบไว้ล่วงหน้า(Pre-Coded Questionair and Pre-Formatted Questionaire)[2] เพื่อเตรียมไว้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลกับคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 8 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังทั่วไป

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจออกเสียงของคณะกรรมการสภาตำบลที่มีต่อโครงการสร้างงานในชนบทแต่ละโครงการที่ได้จัดทำในเขตสภาตำบลของตน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับการสื่อสารเกี่ยวกับโครงการสร้างงานในชนบทของคณะกรรมการสภาตำบล

---

[1] ดูรายละเอียดใน โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, "ความยากจนในชนบทอีสาน : สาเหตุและความหนาแน่นของปัญหา", วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 21(เมษายน 2524):220-229.

[2] เสาวลักษณ์ เปี่ยมปิติ, คู่มือการออกแบบสอบถามและการเตรียมข้อมูลสำหรับใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการทำตารางสถิติ (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพการพิมพ์, 2522), หน้า 46.

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับข่ายการสื่อสาร(Communication Network) ของกรรมการสภาตำบลแต่ละคน ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุชื่อผู้ที่ตนเองได้ทำการสื่อสารด้วยในเรื่องโครงการสร้างงานในชนบท (ดูรายละเอียดในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์แบบ Network Analysis ในบทที่ 5)

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการสร้างงานในชนบทปี 2524 ของคณะกรรมการสภาตำบล ซึ่งเป็นคำถามที่ให้เลือกตอบเพียงข้อเดียวแบบ Dichotomy

ตอนที่ 6 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อโครงการสร้างงานในชนบท เป็นคำถามแบบ Rating Scale

ตอนที่ 7 เป็นคำถามเกี่ยวกับเหตุผลที่ใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจอนุมัติ (Vote) หรือคัดค้านโครงการ กสช.ของคณะกรรมการสภาตำบล

แบบสอบถามทั้ง 7 ตอน ส่วนใหญ่เป็นคำถามแบบปลายปิด (Closed-Ended Questions) มีเพียง 2 ข้อในแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับการเปิดรับการสื่อสารและตอนที่ 4 เกี่ยวกับข่ายการสื่อสารที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Opened-Ended Questions) คำถามแบบปลายปิดประกอบด้วยคำถามที่มีการวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) ประเภท 3 ระดับคือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ซึ่งใช้ในการวัดทัศนคติ และแบบสอบถามที่ให้เลือกตอบคำตอบที่ถูกเพียงคำตอบเดียวเป็นลักษณะแบบ dichotomy ซึ่งใช้ในการวัดความรู้ความเข้าใจในแบบสอบถามตอนที่ 5 และตอนที่ 7 เกี่ยวกับเหตุผลที่ใช้ในการพิจารณาอนุมัติโครงการ กสช.

ความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของเครื่องมือ

ในเรื่องความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะถามต่อกลุ่มประชากรอย่างละเอียดรอบคอบ โดยปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา และได้สอบถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวพันและทำงานร่วมกับกลุ่ม

ประชากรอย่างใกล้ชิดด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้สามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการวัด (Measure what to measure) สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 5 เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ กสช. และตอนที่ 6 เกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อโครงการ กสช. ของคณะกรรมการสภาตำบลนั้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ จุมพล สวัสดิยากร [2] ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้ผลมาแล้ว จากการวิจัยเกี่ยวกับโครงการผันเงินออกสู่ชนบทของรัฐบาล ศึกษาเปรียบเทียบภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2518 และโครงการอาสาพัฒนาปลูกป่าของรัฐบาล โครงการภาคเหนือ พ.ศ. 2520 เมื่อร่างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) เพื่อหาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดสอบกับคณะกรรมการสภาตำบลที่ตำบล แจระแม และตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี สภาตำบลละ 15 ราย รวม 2 สภาตำบล 30 ราย โดยได้ทำการทดสอบระหว่างวันที่ 1 – 3 เมษายน 2525 ซึ่งปรากฏว่าระยะเวลาเฉลี่ยที่ผู้ตอบใช้ตอบแบบสอบถาม 7 ตอน รวม 73 ข้อ ประมาณ 45–60 นาที เหตุที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ทดสอบก็เพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะและคุณสมบัติใกล้เคียงกันมาก และตำบลทั้ง 2 มีอาณาเขตใกล้เคียงกับอำเภอม่วงสามสิบ และมีลักษณะพื้นที่และฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงกัน

หลังจากทำการทดสอบแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาหาความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยวิธีการคำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) ซึ่งแบบสอบถามตอนที่ 5 นั้น ใช้สูตรของ Kuder-Richardson (KR-20) เพราะว่าข้อมูลมีลักษณะตัวเลือกแบบ Dichotomy [3]

---

[1] วิเชียร เกตุสิงห์, คู่มือการวิจัย : หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือเครื่องใช้ในการวิจัย (กรุงเทพมหานคร : เรือนอักษร, 2524), หน้า 9.

[2] จุมพล สวัสดิยากร, การร่างแบบสอบถามและ ABC ในการวิจัย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, ม.ป.ป.), หน้า 101 – 155.

[3] C. Hadlai Hull and Norman H. Nie, SPSS Update : New Procedures and Facilities for Releases 7 and 8 (New York : Mc Graw-Hill Book, 1979), p. 125.

ได้ค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.832 (83%) ส่วนแบบสอบถามตอนที่ 6 นั้น ใช้สูตรของ Spearman Brown [1] เพราะลักษณะของข้อมูลได้กำหนดเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ได้ค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.821 (82%)

เมื่อได้ค่าความเชื่อถือได้เป็นที่พอใจแล้ว นำแบบสอบถามมากำหนดระหัสในคำถามและตัวเลือกจัดทำสมุดระหัส (Code Book) เพื่อการประมวลข้อมูลด้วยเครื่องจักรกล (Computer) แล้วพิมพ์ลงกระดาษไขเพื่อเตรียมออกภาคสนามเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและผู้เก็บข้อมูลอีก 2 คน ซึ่งเป็นอาจารย์สอนโรงเรียนหนึ่งในเขตอำเภอม่วงสามสิบ และเป็นผู้มีประสบการณ์ในด้านการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย เป็นผู้ที่พูดภาษาพื้นเมืองได้ และผู้วิจัยได้อบรมชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถามนี้เป็นอย่างดีแล้วก่อนออกไปเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูลในสนามได้ขออนุมัติจากนายอำเภอม่วงสามสิบ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของผู้วิจัย เพื่อเรียกประชุมกรรมการสภาตำบลเป็นกรณีพิเศษ ทุกสภาตำบลรวม 12 สภาตำบลในเขตอำเภอม่วงสามสิบ โดยประชุมวันละสภาตำบล เพื่อแจกแบบสอบถามให้คณะกรรมการสภาตำบลเป็นผู้ตอบด้วยตนเอง โดยใช้ศูนย์สภาตำบลของแต่ละสภาตำบลเป็นสถานที่ประชุม เมื่อทำการแจกแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยและผู้ร่วมเก็บรวบรวมข้อมูลได้คอยควบคุมให้กรรมการแต่ละคนตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และคอยให้คำแนะนำและตอบปัญหาบางประการที่ผู้ตอบแต่ละรายสงสัย และหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเพิ่มเติมทันทีในกรณีที่แบบสอบถามบกพร่อง

---

[1] อนันต์ ศรีโสภา, หลักการวิจัยเบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2521), หน้า 261 – 271.

จากการออกไปเก็บข้อมูลในสนาม ปรากฏว่าได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณะกรรมการสภาตำบลทุกตำบล ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้อย่างรวดเร็ว โดยใช้เวลาเพียง 30 – 45 นาที ในการตอบแบบสอบถาม 7 ตอน รวม 73 ข้อ จากการสอบถามเป็นการส่วนตัวพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นคณะกรรมการสภาตำบล ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับโครงการ กสช. หรืองานในลักษณะเดียวกัน เช่น โครงการเงินกู้ของญี่ปุ่น (โครงการเงินเยน) มาเป็นเวลานานและงาน กสช. นี้ถือเป็นงานหลักในหน้าที่ของคณะกรรมการสภาตำบลอีกด้วย ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ใช้เวลา 18 วัน คือระหว่างวันที่ 18 เมษายน ถึง วันที่ 6 พฤษภาคม 2525

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 10 แสดงตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

สมมุติฐานข้อที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
1	การเปิดรับการสื่อสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ คือ สื่อระหว่างบุคคล ก. ลักษณะเป็นทางการ – การฝึกอบรม – การประชุมกลุ่มอย่างเป็นทางการ – การให้คำแนะนำโดยเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ – การสั่งการด้วยวาจาโดยเจ้าหน้าที่ – การประชุมเพื่ออนุมัติโครงการ	– ความรู้เกี่ยวกับโครงการสร้างงานในชนบทของคณะกรรมการสภาตำบล

ตารางที่ 10 แสดงตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

สมมุติฐานข้อที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
	ข. ลักษณะไม่เป็นทางการ – การพบปะพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการระหว่างกรรมการสภาตำบลด้วยกัน – การได้รับคำแนะนำอย่างไม่เป็นทางการจากที่ปรึกษาสภาตำบลและเลขาสภาตำบล – การได้รับข่าวสารจากผู้นำที่ไม่เป็นทางการแบบสองขั้นตอน – การพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน – การได้รับคำแนะนำจากชาวบ้าน สื่อมวลชน – วิทยุ – โทรทัศน์ – หนังสือพิมพ์ – เอกสารสิ่งพิมพ์ – หนังสือคู่มือการทำงาน – วารสารกำนันผู้ใหญ่บ้าน – ป้ายโปสเตอร์ – ป้ายประกาศของทางราชการ – คำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร – เอกสารประกอบการอบรม	

ตารางที่ 10 แสดงตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

สมมุติฐานข้อที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
2	การเปิดรับการสื่อสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ (จากสมมุติฐานข้อที่ 1)	– ทัศนคติที่มีต่อโครงการสร้างงานในชนบทของคณะกรรมการสภาตำบล
3	การเปิดรับการสื่อสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ (จากสมมุติฐานข้อที่ 1)	– การตัดสินใจอนุมัติโครงการสร้างงานในชนบทของคณะกรรมการสภาตำบล
4	ปัจจัยเกี่ยวกับผลประโยชน์	– การตัดสินใจอนุมัติโครงการสร้างงานในชนบทของคณะกรรมการสภาตำบล
5	ขนาดของกลุ่มสมาชิกสภาตำบล	– ปริมาณการเปิดรับการสื่อสาร – ความรู้เกี่ยวกับโครงการ กสช. – ทัศนคติที่มีต่อโครงการ กสช. – การตัดสินใจอนุมัติให้ดำเนินงานตามโครงการสร้างงานในชนบท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 แสดงตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

สมมุติฐานข้อที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
6	- ปริมาณการเปิดรับการสื่อสาร - ความรู้เกี่ยวกับโครงการสร้างงานในชนบท - ทัศนคติที่มีต่อโครงการสร้างงานในชนบท	- ผลของโครงการสร้างงานในชนบทที่ได้รับจริง

รายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรและการวัดตัวแปร

สมมุติฐานที่ 1

ตัวแปรอิสระ คือ ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารซึ่งได้แก่คะแนนที่กรรมการสภาตำบลแต่ละคนเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ ในเรื่องโครงการสร้างงานในชนบท ซึ่งโดยวิธีการนี้ กรรมการสภาตำบลจะมีคะแนนที่ได้จากการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ ทุกคน

ตัวแปรตาม คือ ความรู้ของคณะกรรมการสภาตำบลในเรื่องเกี่ยวกับโครงการสร้างงานในชนบท คือ

1. ความรู้ในวัตถุประสงค์ของโครงการสร้างงานในชนบทตามนโยบายของรัฐบาลคือ
   1.1 โครงการสร้างงานในชนบทจัดทำขึ้นเพื่อให้ราษฎรมีงานทำในฤดูแล้ง และสกัดกั้นการอพยพเข้ามาหางานทำในกรุงเทพ ฯ
   1.2 เพื่อกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนทั่วประเทศ
   1.3 เพื่อพัฒนาสภาตำบลเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นเต็มรูปต่อไปในอนาคต
   1.4 เพื่อฝึกอบรมประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานให้กับกรรมการสภาตำบล

1.5 เพื่อจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรนอกเขตชลประทาน

1.6 เพื่อพัฒนาความสามารถในการริเริ่มจัดทำโครงการและบริหารโครงการของกรรมการสภาตำบล

2. ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดทำโครงการสร้างงานในชนบท

2.1 ความรู้ในเรื่องการจัดทำโครงการประเภทที่ 1 คือการจัดสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค

2.2 ความรู้ในเรื่องการจัดทำโครงการประเภทที่ 2 คือการจัดสร้างถนนและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่อชุมชน

สถิติที่ใช้ สถิติที่ใช้สำหรับพิสูจน์สมมุติฐานข้อนี้คือ Pearson Product Moment Correlation

สมมุติฐานที่ 2

ตัวแปรอิสระ คือ ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารจากสมมุติฐานที่ 1

ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติของคณะกรรมการสภาตำบลที่มีต่อโครงการสร้างงานในชนบท อันได้แก่

1. ทัศนคติที่มีต่อนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการสร้างงานในชนบท

2. ทัศนคติที่มีต่องานที่จัดทำตามโครงการสร้างงานในชนบท คืองานประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2

สถิติที่ใช้ สถิติที่ใช้สำหรับพิสูจน์สมมุติฐานข้อนี้คือ Pearson Product Moment Correlation

สมมุติฐานที่ 3

ตัวแปรอิสระ คือ ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารจากสมมุติฐานข้อที่ 1

ตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจอนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการสร้างงานในชนบท ได้แก่ คะแนนในการออกเสียงของคณะกรรมการแต่ละคนที่ออกเสียงอนุมัติหรือคัดค้านการจัดทำโครงการสร้างงานในชนบทในเขตตำบลของตน

สถิติที่ใช้ สถิติที่ใช้สำหรับพิสูจน์สมมุติฐานนี้คือ Pearson Product Moment Correlation

สมมุติฐานที่ 4

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับผลประโยชน์ ซึ่งได้แก่จำนวนเงินที่สภาตำบลได้รับจัดสรรให้จัดทำโครงการในแต่ละสภาตำบล

ตัวแปรตาม ได้แก่ การตัดสินใจอนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการสร้างงานในชนบท ซึ่งได้จากคะแนนเสียงทั้งคัดค้านและสนับสนุนจากสมมุติฐานข้อที่ 3

สถิติที่ใช้ สถิติที่ใช้สำหรับพิสูจน์สมมุติฐานข้อนี้คือ Pearson Product Moment Correlation

สมมุติฐานที่ 5

ตัวแปรอิสระ คือขนาดของกลุ่มคณะกรรมการสภาตำบล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มขนาดใหญ่ คือสภาตำบลที่มีสมาชิกตั้งแต่ 23 – 31 คน และกลุ่มขนาดกลาง คือสภาตำบลที่มีสมาชิกตั้งแต่ 13 – 22 คน

ตัวแปรตาม คือ – ปริมาณการเปิดรับการสื่อสาร
– ความรู้เกี่ยวกับโครงการ กสช.
– ทัศนคติที่มีต่อโครงการสร้างงานในชนบท
– การตัดสินใจอนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการสร้างงานในชนบท

สถิติที่ใช้ สถิติที่ใช้สำหรับพิสูจน์สมมุติฐานข้อนี้คือ T-test

สมมุติฐานที่ 6

ตัวแปรอิสระ คือ 1. ปริมาณการเปิดรับการสื่อสาร

2. ความรู้ของคณะกรรมการสภาตำบลเกี่ยวกับโครงการสร้างงานในชนบท

3. ทัศนคติของคณะกรรมการสภาตำบลเกี่ยวกับโครงการสร้างงานในชนบท

ตัวแปรตาม คือ ผลของโครงการสร้างงานในชนบทที่คณะกรรมการสภาตำบลได้อนุมัติให้ดำเนินการและเสร็จสิ้นไปแล้ว

สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์สมมุติฐานข้อนี้ ใช้วิธีการบรรยายเชิงพรรณา (Descriptive) โดยการนำผลการพิสูจน์สมมุติฐานข้อ 1-2-3-4 มาใช้เป็นเหตุผลในการพิสูจน์สมมุติฐาน

วิธีการวัดตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

1. การวัดตัวแปรอิสระ

สมมุติฐานที่ 1-2-3

ตัวแปรอิสระ คือ จำนวนสื่อประเภทต่าง ๆ ที่คณะกรรมการสภาตำบลเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการสร้างงานในชนบท ซึ่งในที่นี้กำหนดให้ค่าของสื่อแต่ละประเภทเป็น 1 คะแนน และกำหนดให้กรรมการสภาตำบลที่เปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ นี้ได้คะแนนประเภทละ 1 คะแนนด้วย โดยวิธีการนี้จะทำให้กรรมการสภาตำบลแต่ละคนมีค่าคะแนนรวมในการเปิดรับข่าวสารประจำตัวทุกคน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้ที่ได้ค่าคะแนนการเปิดรับการสื่อสาร 1-6 คะแนน ถือว่าเปิดรับการสื่อสารอยู่ในระดับต่ำ ค่าคะแนน 7-9 คะแนนถือว่าระดับปานกลาง และผู้ที่ได้ค่าคะแนน 10 คะแนนขึ้นไป ถือว่ามีระดับการเปิดรับการสื่อสารอยู่ในระดับสูงในจำนวนสื่อ 24 ประเภท เหตุผลที่ตั้งเกณฑ์ดังนี้เนื่องจากโดยสภาพข้อเท็จจริงในพื้นที่ที่ทำการวิจัยสื่อบางประเภทเป็นสื่อที่กรรมการสภาตำบลหาได้ยาก เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เอกสารเกี่ยวกับโครงการ กสช. เป็นต้น

2. การวัดตัวแปรตาม

สมมุติฐานที่ 1

ตัวแปรตาม คือ ความรู้เกี่ยวกับโครงการสร้างงานในชนบทอันได้แก่ ความรู้ในวัตถุประสงค์ของโครงการสร้างงานในชนบท ซึ่งรัฐบาลกำหนดไว้และความรู้เกี่ยวกับโครงการและเรื่องที่ได้ดำเนินการอยู่ เช่น ความรู้เกี่ยวกับการสร้างบ่อน้ำ (โครงการประเภทที่ 1) และการสร้างถนนและสิ่งสาธารณูปโภค (โครงการประเภทที่ 2) เป็นต้น การวัดความรู้ใช้วิธีการให้กรรมการแต่ละคนเลือกตอบแบบสอบถามซึ่งมีทั้งข้อถูกและข้อผิด โดยคำตอบถูกให้คะแนน 1 คะแนน และตอบผิดให้ 0 คะแนน ซึ่งโดยวิธีนี้จะได้คา คะแนนความรู้ของกรรมการสภาตำบลแต่ละคน เช่น ตัวอย่างแบบสอบถาม

1. โครงการสร้างงานในชนบทเป็นนโยบายกระจายรายได้ของรัฐบาล

1. ใช่ 2. ไม่ใช่ 3. ไม่แน่ใจ 4. ไม่ทราบ

กรณีนี้ ถ้ากรรมการสภาตำบลตอบถูก (ตอบข้อ 1.ใช่) จะได้ 1 คะแนน แต่ถ้าตอบผิดจะได้ 0 คะแนน ในการวัดระดับความรู้ของคณะกรรมการสภาตำบลนี้ ผู้ที่ได้คะแนน 19–24 ถือว่าเป็นผู้มีความรู้สูง 13–18 คะแนน ระดับปานกลาง และ 1–12 คะแนน เป็นผู้ที่มีความรู้ต่ำจากคะแนนรวม 24 คะแนน

สมมุติฐานที่ 2

ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติของคณะกรรมการสภาตำบลที่มีต่อโครงการสร้างงานในชนบท ซึ่งเป็นการวัดถึงทัศนคติที่กรรมการสภาตำบลทุกคนมีต่อวัตถุประสงค์ของโครงการที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ และวัดถึงทัศนคติที่มีต่อโครงการที่ได้ดำเนินการจัดทำไปแล้ว ด้วยสเกลการวัดทัศนคติ ใช้วิธีการของ **Renis Likert** [1] โดยการสร้างข้อความ

---

[1] ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 27.

ขึ้นมาหลายข้อความ ให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษา การตอบแบบสอบถามนี้มีข้อให้เลือก 3 ข้อ คือ 1) เห็นด้วย 2) ไม่แน่ใจ 3) ไม่เห็นด้วย การให้คะแนนขึ้นอยู่กับชนิดของข้อความว่าเป็นPositive หรือ Negative Statement

ตัวอย่าง ข้อความที่เป็น Positive Statement ให้คะแนนดังนี้

ข้อเลือก	คะแนน
เห็นด้วย	3
ไม่แน่ใจ	2
ไม่เห็นด้วย	1

ในกรณีข้อความเป็นNegative Statement ให้คะแนนดังนี้

ข้อเลือก	คะแนน
เห็นด้วย	1
ไม่แน่ใจ	2
ไม่เห็นด้วย	3

ในการสร้างแบบสอบถามจะมีทั้งข้อความที่เป็นทั้งPositive และ Negative คละกันไป เป็นข้อความสั้นและเข้าใจง่าย โดยวิธีการนี้จะทำให้ได้ค่าคะแนนทัศนคติของกรรมการแต่ละคน และในการแปรความหมายเพื่อจะอธิบายถึงทัศนคติของคณะกรรมการสภาตำบลนั้น ใช้วิธีการหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของกลุ่มคณะกรรมการสภาตำบล โดยดูว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนตกอยู่ทางส่วนใดของสเกล โดยเอาคะแนนตรงกลาง (Mean) เป็นหลัก คือ ผู้ที่ได้คะแนน 56–84 เป็นผู้ที่มีทัศนคติสูง, 43–56 ปานกลาง และ 28–42 เป็นผู้ที่มีทัศนคติต่ำ จากคะแนนรวม 84 คะแนน

สมมุติฐานที่ 3

ตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจอนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการสร้างงานในชนบท ซึ่งได้แก่การออกเสียงสนับสนุนโครงการ การคัดค้านโครงการ ผู้ที่งดออกเสียงและผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมซึ่งการวัดการออกเสียงนี้ได้ปรับปรุงมาจากวิธีการวัดการออกเสียง

ของ Duncan Macrae, Jr.[1] ซึ่งให้คะแนนในการออกเสียงดังนี้

ผู้ออกเสียงสนับสนุน	ให้คา	1 คะแนน
ผู้ที่ออกเสียงคัดค้าน	ให้คา	0 คะแนน
ผู้ที่งดออกเสียง	ให้คา	0 คะแนน
ผู้ที่ไม่เข้าร่วมประชุม	ให้คา	0 คะแนน

แต่เนื่องจากจำนวนโครงการของแต่ละสภาตำบลมีไม่เท่ากัน ดังนั้น จำนวนครั้งในการออกเสียง (Roll Call) ของกรรมการแต่ละคนจึงไม่เท่ากัน

เช่นตัวอย่าง – สภาตำบลคุมใหญ่มี 11 โครงการ ดังนั้นสมาชิกของสภาตำบลคุมใหญ่แต่ละคนจึงมีโอกาสออกเสียงถึง 11 ครั้ง

– สภาตำบลมวงสามสิบมี 5 โครงการ ดังนั้นสมาชิกของสภาตำบลมวงสามสิบจึงมีโอกาสออกเสียงเพียง 5 ครั้งเท่านั้น

จากกรณีดังกล่าว จึงไม่สามารถนำคาของ Vote ทั้ง 2 มาเปรียบเทียบกันได้ เนื่องจากมีฐานต่างกัน ดังนั้นจึงต้องทำให้คาการออกเสียงของกรรมการแต่ละคนมีฐานเดียวกัน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกันและหาความสัมพันธ์กันโดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{คาคะแนนการออกเสียงของสมาชิกแต่ละคน} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่ออกเสียงสนับสนุน}}{\text{จำนวนครั้งที่ออกเสียงทั้งหมดของสมาชิกในแต่ละตำบล}}$$

---

[1] Duncan Macrae, Jr. Issues and Parties in Legislative Voting Methods of Statistical Analysis (New York : Harper & Row Publishers, 1970), pp.19-22.

ตัวอย่าง 1. สภาตำบลคุมใหญ่มี 11 โครงการ นาย ก. สมาชิกออกเสียงสนับสนุน 8 โครงการ คัดค้าน 3 โครงการ นาย ก. ได้คะแนน $= \frac{8}{11} = 0.73$

2. สภาตำบลมวงสามสิบมี 5 โครงการ นาย ข. สมาชิกออกเสียงสนับสนุน 4 โครงการ คัดค้าน 1 โครงการ นาย ข. ได้คะแนน $= \frac{4}{5} = 0.8$

ซึ่งโดยวิธีการนี้ สมาชิกสภาตำบลแต่ละคนจะได้คะของอัตราส่วนซึ่งมีค่าสูงสุดไม่เกิน 1 ซึ่งถือว่ามีฐานเท่ากัน จึงสามารถนำคะแนนของสมาชิกแต่ละคนมาเปรียบเทียบกันและหาค่าความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ได้

สมมุติฐานที่ 4

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยเกี่ยวกับผลประโยชน์ ได้แก่จำนวนเงินที่สภาตำบลได้รับจัดสรรให้จัดทำโครงการในเขตตำบลของตน โดยสภาตำบลนั้น ๆ มีหน้าที่ในการจัดทำโครงการทุกโครงการเพื่อให้ราษฎรในเขตตำบลส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากโครงการสูงสุด ซึ่งในปี 2524 สภาตำบลแต่ละตำบลได้รับงบประมาณเฉลี่ย 600,000 บาท และสภาตำบลแต่ละสภาตำบลจัดทำโครงการเฉลี่ยตำบลละ 6 โครงการ

ตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจอนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการสร้างงานในชนบทของคณะกรรมการสภาตำบล วัดได้จากสมมุติฐานที่ 3

สมมุติฐานที่ 5

ตัวแปรอิสระ คือ ขนาดของกลุ่มซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. กลุ่มขนาดใหญ่ ได้แก่สภาตำบลที่มีสมาชิกตั้งแต่ 23–31 คน มีจำนวน 6 ตำบล
2. กลุ่มขนาดกลาง ได้แก่สภาตำบลที่มีสมาชิกตั้งแต่ 13–22 คน มีจำนวน 6 ตำบล

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารของกรรมการสภาตำบล ซึ่งวัดค่าได้เป็นคะแนนจากสมมุติฐานที่ 1
2. ความรู้ของคณะกรรมการสภาตำบล วัดค่าเป็นคะแนนจากสมมุติฐานที่ 1
3. ทัศนคติของคณะกรรมการสภาตำบลที่มีต่อโครงการสร้างงานในชนบท วัดค่าเป็นคะแนนจากสมมุติฐานที่ 2
4. การตัดสินใจอนุมัติให้ดำเนินงานตามโครงการสร้างงานในชนบท วัดค่าเป็นคะแนนจากสมมุติฐานที่ 3

จากการทราบค่าตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ จะสามารถหาค่าความแตกต่างในเรื่องปริมาณการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการตัดสินอนุมัติให้ดำเนินงานตามโครงการสร้างงานในชนบทของคณะกรรมการแต่ละคนในกลุ่มสภาตำบลขนาดใหญ่และขนาดกลางได้

สมมุติฐานที่ 6

ตัวแปรอิสระ คือ ปริมาณการเปิดรับการสื่อสาร หาค่าได้จากสมมุติฐานข้อที่ 1 ความรู้ หาค่าได้จากสมมุติฐานข้อที่ 1 ทัศนคติหาค่าได้จากสมมุติฐานข้อที่ 2

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลของโครงการสร้างงานในชนบทที่ได้คณะกรรมการสภาตำบลได้อนุมัติให้ดำเนินการและเสร็จสิ้นไปแล้ว หาค่าได้รับจริงได้จากการประเมินผลโครงการแต่ละโครงการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอได้ประเมินไว้แล้ว โดยการประเมินจากผลประโยชน์ของโครงการที่ราษฎรในเขตตำบลได้รับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจะใช้เครื่องจักรหรือคอมพิวเตอร์ทำการประมวลผล โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

ก. แบบเชิงพรรณา

1. โดยหาค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลจากแบบสอบถามที่ 1 ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 บางส่วน ซึ่งถือเป็นข้อมูลพื้นฐานภูมิหลังและเป็นพฤติกรรมการเปิดรับการสื่อสาร โดยใช้สถิติแสดงค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2. การพิสูจน์สมมุติฐานที่ 6 เป็นการพิสูจน์โดยใช้วิธีการบรรยายเชิงพรรณา โดยใช้เหตุผลจากการพิสูจน์สมมุติฐานที่ 1,2,3,4 และ 5 มาใช้ในการวิเคราะห์และพิสูจน์สมมุติฐานข้อที่ 6

ข. การพิสูจน์สมมุติฐาน

การพิสูจน์สมมุติฐานที่ 1,2,3,4 และ 5 ดำเนินพิสูจน์ดังต่อไปนี้

สมมุติฐานที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรควบคุม	ตัวแปรตาม	สถิติที่ใช้
1	ปริมาณการเปิดรับการสื่อสาร	–	ความรู้ของคณะกรรมการสภาตำบล เกี่ยวกับโครงการสรางงานในชนบท	Pearson Product Moment Correlation
2	ปริมาณการเปิดรับการสื่อสาร	–	ทัศนคติของคณะกรรมการสภาตำบลที่มีต่อโครงการสรางงานในชนบท	Pearson Product Moment Correlation
3	ปริมาณการเปิดรับการสื่อสาร	–	การตัดสินใจอนุมัติให้ดำเนินงานตามโครงการสรางงานในชนบท	Pearson Product Moment Correlation
4	ปัจจัยเกี่ยวกับผลประโยชน	–	การตัดสินใจอนุมัติให้ดำเนินงานตามโครงการสรางงานในชนบท	Pearson Product Moment Correlation

สมมุติฐานที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรควบคุม	ตัวแปรตาม	สถิติที่ใช้
5	ขนาดของกลุ่มคณะกรรมการสภาตำบล	–	– ปริมาณการเปิดรับการสื่อสาร – ความรู้ – ทัศนคติ – การตัดสินใจอนุมัติให้ดำเนินงานตามโครงการ กสช.	T - test
6	–ปริมาณการเปิดรับการสื่อสาร –ความรู้ของคณะกรรมการสภาตำบล –ทัศนคติของกรรมการสภาตำบล	–	ผลของโครงการสร้างงานในชนบท	วิเคราะห์แบบบรรยายเชิงพรรณา

ค. <u>การวิเคราะห์โดยพิจารณาเครือข่ายการสื่อสาร</u>

การวิเคราะห์โดยวิธีนี้เป็นการวิเคราะห์ตามแนวของ เจมส์ เอ. คาโนสกี้ [1] เอเวอเรตต์ เอ็ม. โรเจอร์ และ ดี. ลอเรนส์ คินเคด [2] ซึ่งเป็นการ

---

[1] Jame A. Danowski, <u>Communication Network Analysis and Social Change : Group Structure and Family Planning in Two Korean Villages, in Communication for Group Transformation in Development</u>, Godwin C. Chu, Syed A. Rahim and D. Lawrence Kincaid, editor, (Communication Monographs 1976), pp. 286-291.

[2] Everett M. Rogers and D. Lawrence Kincaid, <u>Communication Network : Toward a New Paradigm for Research</u> (New York : The Free Press, 1981), pp. 175-185.

วิเคราะห์ถึงข่ายการสื่อสาร (Network) และโครงสร้างทางการสื่อสาร (Communication Structure) ของกลุ่มแต่ละกลุ่มว่ามีลักษณะอย่างไร และส่งผลอย่างไรต่อสมาชิกในกลุ่มซึ่งมีวิธีการดังนี้ *

1. กำหนดหมายเลขประจำตัวผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละบุคคล

2. กำหนดหมายเลขประจำตัวผู้ที่ตอบแบบสอบถามระบุชื่อว่าได้ทำการสื่อสารด้วย ซึ่งแบ่งออกเป็น

ก) ผู้ที่อยู่ภายในกลุ่มที่ทำการศึกษา

ข) บุคคลภายนอกกลุ่มที่ทำการศึกษา

3. สร้างตารางแสดงการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม (Who - to - Whom Communication Metrix of Direct Links) แล้วใส่เครื่องหมายแสดงการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มตามที่ระบุในแบบสอบถามดังนี้ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในแบบสอบถามตอนที่ 4 ข้อ 10(13) ภาคผนวก ก.)

---

*ดูรายละเอียดในบทที่ 5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11

ตัวอย่าง (Who - to - Whom Communication Matrix)[1]

	"Whom" (บุคคลภายในกลุ่มที่ทำการศึกษา)							บุคคลนอกกลุ่มที่ทำการศึกษา		
	001	002	003	004	005	006	007	101	102	103
001	–	1	1	1	1	0	0	1	1	1
002	1	–	1	0	0	0	0	1	1	0
003	0	0	–	0	0	1	0	1	1	1
"Who" 004	1	0	1	–	1	0	0	1	0	0
005	1	0	1	1	–	0	0	1	1	1
006	1	0	1	0	0	–	1	1	0	0
007	0	0	1	1	0	1	–	1	1	1
Total	4	1	6	3	2	2	1	7	5	4

4. นำค่าในตาราง Matrix ไปเขียนแผนภาพแสดงข่ายการสื่อสาร (Sociogram of Communication Network) ของแต่ละบุคคลทั้งการติดต่อสื่อสารกันภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม*

---

[1] ดูรายละเอียด Who-to-Whom Communication Metrix ใน Everett M. Rogers and D. Lawrence Kincaid, Communication Network,..., pp. 167-169.

* ดูรายละเอียดแผนภาพแสดงเครือข่ายการสื่อสาร (E) ของแต่ละสภาตำบล ในบทที่ 5

5. คำนวณค่าความเชื่อมโยงทางการสื่อสารของกลุ่ม (Average group connectedness) ระหว่างบุคคลภายในกลุ่มทั้งหมด ซึ่งจะมีค่าสูงสุดไม่เกิน 2 โดยใช้สูตรดังนี้ [1,2]

$$c = \frac{L}{\frac{N(N-1)}{2}}$$

เมื่อ c = คือค่าเฉลี่ยการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มทั้งหมด

L = จำนวนการติดต่อสื่อสารที่เกิดขึ้นจริงในกลุ่ม (Number of actual communication links in a group)

$\frac{N(N-1)}{2}$ = คือจำนวนการติดต่อสื่อสารที่สามารถเป็นไปได้ภายในกลุ่ม (Number of possible communication links in a group)

ตัวอย่าง คำนวณหาค่าความเชื่อมโยงทางการสื่อสารของกลุ่มจากตารางที่ 11

$$c = \frac{4+1+6+3+2+2+1}{\frac{7(7-1)}{2}}$$

$$= \frac{19}{21}$$

$$= 0.90$$

---

[1] Danowski, Communication Network Analysis and Social Change, ..., p. 291.

[2] Everett M. Rogers and D. Lawrence Kincaid, Communication Network, ..., p. 175.

6. คำนวณหาค่าความเชื่อมโยงทางการสื่อสารส่วนบุคคลภายในกลุ่ม [1] (Individual Connectedness) ซึ่งจะมีค่าสูงสุดไม่เกิน 1

โดยใช้สูตร

$$C = \frac{1}{N-1}$$

เมื่อ C = คือค่าการติดต่อสื่อสารของบุคคลแต่ละคนภายในกลุ่ม

1 = คือค่าการติดต่อสื่อสารที่บุคคลนั้นได้รับการติดต่อจากสมาชิกอื่น ๆ

N = คือจำนวนสมาชิกภายในกลุ่มทั้งหมด

ตัวอย่าง การคำนวณค่าความเชื่อมโยงทางการสื่อสารส่วนบุคคลจากตารางที่ 11 บุคคลหมายเลข 003

1 = 6 (จำนวนที่ได้รับการติดต่อดูตามแนวคอลัมน์)

N-1 = 6

ค่าการติดต่อสื่อสารของบุคคลหมายเลข 003

$$= \frac{6}{6}$$

$$= 1$$

---

[1] Ibid., p.183.

7. คำนวณค่าการสื่อสารของบุคคลภายในกลุ่มที่ทำการติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่อยู่ภายนอกกลุ่ม (Group Openness)[1,2]

โดยใช้สูตร

$$O = \frac{E}{N}$$

เมื่อ E = คือ จำนวนของการติดต่อสื่อสารที่สมาชิกภายในกลุ่มทำการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกกลุ่ม (E is the number of links for members of a group that cross the group's boundary to others external groups)

N = คือจำนวนสมาชิกภายในกลุ่มทั้งหมด

ตัวอย่าง การคำนวณหาค่าการสื่อสารของบุคคลภายในกลุ่มจากตารางที่ 11

$E = 7+5+4$

$N = 7$

$O = \frac{16}{7}$

$= 2.28$

---

1 Ibid., p.184.

2 Danowski, Communication Network Analysis and Social Change, ..., p.175.

8. คำนวณหาค่าการสื่อสารของบุคคลภายนอกแต่ละบุคคล

<u>จากสูตร</u>

$$o = \frac{e}{N}$$

เมื่อ e = คือจำนวนการสื่อสารที่บุคคลภายนอกแต่ละคนได้รับการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายในกลุ่ม

N = คือจำนวนสมาชิกภายในกลุ่ม

<u>ตัวอย่าง</u> การคำนวณหาค่าการสื่อสารของบุคคลภายนอกแต่ละบุคคล จากตารางที่ 11

ค่าการสื่อสารของบุคคลภายนอกหมายเลข 101.

$o = \frac{7}{7} = 1$

บุคคลหมายเลข 102

$o = \frac{5}{7} = 0.71$

บุคคลหมายเลข 103

$o = \frac{4}{7} = 0.57$

รวมค่าการสื่อสารของบุคคลหมายเลข 101, 102 และ 103

$= 1 + 0.71 + 0.57 = 2.28$

= Group Openness

9. คำนวณหาค่าการสื่อสารของบุคคลภายในกลุ่มที่ติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกกลุ่ม

<u>จากสูตร</u>

$$o = \frac{e'}{N}$$

เมื่อ e' = คือจำนวนบุคคลภายนอกที่บุคคลภายในกลุ่มแต่ละบุคคลทำการติดต่อสื่อสารด้วย

N = คือจำนวนสมาชิกภายในกลุ่ม

ตัวอย่าง การคำนวณหาค่าการสื่อสารของบุคคลภายในกลุ่มที่ติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก จากตารางที่ 11

ค่าการสื่อสารของบุคคลภายในกลุ่มหมายเลข 101

จากระเบียบวิธีวิจัยและขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินการวิจัยที่ได้เสนอมาทั้งหมดนี้ เมื่อผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเสร็จสิ้นลงแล้ว พอสรุปได้ว่า กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี จะมีปัญหาอยู่บ้างก็ในเรื่องระดับความรู้ของกลุ่มประชากร ทักษะในการอ่านและการเขียนหนังสือ ซึ่งโดยทั่วไปกลุ่มประชากรมีระดับความรู้เพียงแค่ประถมสี่ แต่อย่างไรก็ตาม ข้อบกพร่องนี้ก็ไม่เป็นปัญหามากนัก เนื่องจากผู้วิจัยใช้วิธีการเรียกประชุมสภาตำบลแต่ละตำบลแล้วแจกแบบสอบถามให้คณะกรรมการสภาตำบลตอบ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยเก็บข้อมูลอีก 2 คนที่พูดภาษาพื้นเมืองได้เป็นผู้คอยให้คำแนะนำในการตอบแบบสอบถามอย่างใกล้ชิด

อนึ่ง ในการตอบแบบสอบถามนั้น ผู้ตอบไม่ต้องระบุชื่อของตนเองไปในแบบสอบถาม ระบุแต่เพียงว่าเป็นกรรมการประเภทใด ของหมู่ที่เท่าไรเท่านั้น แต่ผู้วิจัยสามารถรู้ชื่อได้จากทำเนียบคณะกรรมการสภาตำบลซึ่งมีอยู่แล้วในทะเบียนของทางอำเภอด้วยวิธีการนี้จึงทำให้คณะกรรมการสภาตำบลตอบแบบสอบถามได้อย่างมีอิสระ ปราศจากความระแวงสงสัยว่าจะเป็นการจับผิดในการทำงานของตน